

Regeringens proposition

1993/94:164

Utvidgande av Norra Kvills nationalpark

Prop.

1993/94:164

Prop.

1993/94:164

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 17 mars 1994

Carl Bildt

Olof Johansson

(Miljö- och naturresursdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en utvidgning av Norra Kvills nationalpark i Vimmerby kommun. Nationalparken, som kommer att omfatta 111 hektar, ligger i ett kuperat landskap i utkanten av norra delen av sydsvenska höglandets urbergsplatå. Nationalparken utgörs huvudsakligen av barrskog. Syftet med nationalparken är att bevara ett sydsvenskt barrskogsområde i sitt naturliga tillstånd och för fri utveckling mot urskog.

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen medger att angivna områden i Vimmerby kommun avsätts för att utvidga Norra Kvills nationalpark.

2 Ärendet och dess beredning

Naturvårdsverket har i en skrivelse till regeringen den 18 oktober 1993 föreslagit att Norra Kvills nationalpark utvidgas. Skrivelsen har remissbehandlats. Yttrande över skrivelsen har avgetts av Länsstyrelsen i Kalmar län, Vimmerby kommun och Naturskyddsföreningen. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i ärendet hos Miljö- och naturresursdepartementet (dnr M93/3788/4). Området ingår i Naturvårdsverkets nationalparksplan.

3 Bakgrund

Riksdagen har vid behandlingen av regeringens proposition 1993/94:30 En strategi för biologisk mångfald lagt fast en svensk strategi med grundläggande principer för bevarande av biologisk mångfald och godtagbart nyttjande av biologiska resurser. Strategin innebär att miljömålen ges samma vikt och betydelse som skilda ekonomiska överväganden i syfte att bygga mänsklig verksamhet på ekologisk grund. En helhetssyn skall tillämpas vad gäller åtgärder för att upprätthålla ekologiska processer och säkra arters långsiktiga överlevnad. Riksdagen uttalade att bevarandet av den biologiska mångfalden och fungerande livskraftiga ekosystem är en av de viktigaste uppgifterna i det framtida miljöarbetet (bet. 1993/94:JoU9 s. 10, rskr. 1993/94:87).

Genom naturvårdslagen (1964:822) kan särskilt värdefulla naturområden säkerställas som bl.a. nationalpark, naturreservat eller naturvårdsområde. I syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick kan mark som tillhör staten avsättas till nationalpark.

Det finns 23 nationalparker i Sverige. De flesta av dem inrättades i början av detta sekel. Sedan år 1962 har endast sju nationalparker tillkommit. Statens naturvårdsverk har utarbetat en nationalparksplan för Sverige. Nationalparksplanen innebär ett förslag att utöka antalet nationalparker i vårt land så att de representerar ett urval av särskilt skyddsvärda områden.

4 Norra Kvills nationalpark

Regeringens förslag: Norra Kvills nationalpark utvidgas med ett område som till största delen består av huvudsakligen orörd barrskog. Den utvidgade nationalparken kommer att omfatta 111 hektar.

Naturvårdsverkets förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt framställningen eller inte haft några invändningar mot att området avsätts till nationalpark. Naturskyddsföreningen har framhållit att trots att nationalparken även efter den föreslagna utökningen kommer att ha en relativt liten areal, har den ett mycket högt skyddsvärde.

Skälen för regeringens förslag: Norra Kvills nationalpark ligger i utkanten av norra delen av sydsvenska höglandets urbergsplatå. Landskapet är kuperat och kan karaktäriseras som vågig bergkullterräng. Den nuvarande nationalparken Norra Kvill omfattar endast 27,5 hektar, varav 1 hektar utgörs av sjö och återstoden av myr och skog. År 1988 förvärvade Statens naturvårdsverk ytterligare mark runt nationalparken.

Den föreslagna nationalparken domineras av en bågformig, på sina ställen brant avgränsad höjdrygg som nästan omsluter två näringsfattiga skogstjärnar, Stora och Lilla Idgölen. Höjdförhållandena varierar kraftigt inom området. Sjöarna ligger på en nivå 180 meter över havet och den högsta punkten är Idhöjden 230 meter över havet.

Berggrunden utgörs av smålandsgranit. De lösa avlagringarna domineras av blockrik morän, som framför allt i höjdlägen ofta är storblockig. Berg i dagen finns endast på Idhöjden och i områdets nordvästra del. Hela det föreslagna området ligger ovanför högsta kustlinjen som i denna del av landet ligger ca 135 meter över havet. Moränen är därför inte ursvallad av havet.

De dominerande vegetationstyperna är barrblandskog av två slag, dels en frisk ristyp med fältskikt av blåbär, dels en torrare variant med större inslag av tall och ljung. Därutöver finns områden med tallskog av både torr och våt ristyp samt granskog av frisk lågörttyp resp. sumpgranskog. Dessutom finns blandskog av fuktig till våt örttyp vid Stora Idgölens utlopp. Här växer också ädla lövträd som alm, ask och lind.

Fältskiktet domineras av mossor och lavar som i en stor del av området bildar heltäckande mattor, även på relativt blockrik mark. I gammal granskog finns också hänglavar.

Floran i området är rik med ett flertal arter utöver vad som är vanligt i barrskog. Här finns t.ex. skogssvingel, backvicker,

blodnäva, vippärt, skärmstarr, häxört, tallört och ängskovall. Bland orkidéerna märks knärot, ängsnycklar och Jungfru Marie nycklar. En hög andel torrakor och lågor i olika stadier av nedbrytning ger en rik livsmiljö för hålbbyggande fåglar och vedlevande insekter.

Norra Kvills nationalpark är ett omtyckt utflyktsmål. Naturen i den föreslagna parken är storslagen med blockig terräng, grova träd, vindfällan, tjärnar och kuperad terräng. Utsikten från Idhöjden är vacker och vandringsleden upp till Idhöjden är flitigt använd.

Sammanfattningsvis håller Norra Kvill som en orörd skog i södra Sverige en unikt hög kvalité med stora naturvärden. Området är en betydande sevärdhet. Med den föreslagna utvidgningen får området en betydligt bättre avgränsning och kommer att omfatta en hel bergkulle. Den unika karaktären motiverar att området - trots en fortfarande begränsad areal - bibehålls som nationalpark.

Hela det område som berörs av utvidgningen ägs av staten.

Syftet med nationalparken är att bevara ett sydsvenskt barrskogsområde i sitt naturliga tillstånd och för fri utveckling mot urskog. I detta syfte bör ingå att bevara områdets vegetation och djurliv i huvudsak i dess naturliga tillstånd och att ge allmänheten möjlighet att uppleva områdets unika natur. För att uppnå syftet bör ingen exploaterande verksamhet eller skadegörelse på mark och vegetation tillåtas. Vidare bör störning av skyddsvärt djurliv förhindras. Alla anordningar för friluftslivet bör iordningställas med vederbörlig anpassning till den känsliga naturmiljön. Information om områdets kvalitéer bör utarbetas och göras tillgänglig för allmänheten.

Miljö- och naturresursdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 17 mars 1994

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden
B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Hörnlund, Olsson, Svensson,
Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Ask

Regeringen beslutar proposition 1993/94:164 Utvidgning av Norra
Kvills nationalpark.

Föredragande: statsrådet Johansson